Oslo, 15 oktober 2026

UKS' høringsnotat til statsbudsjett 2027

Unge Kunstneres Samfund (UKS) takker for muligheten til å komme med høringsuttalelse til Familie- og kulturkomiteen!

Unge Kunstneres Samfund (UKS) er to hodet: en landsdekkende fagorganisasjon for profesjonelle kunstnere og et visningssted for samtidskunst i Oslo. UKS ble stiftet av kunstnere og for kunstnere i 1921, og er fortsatt en vesentlig pådriver for å bedre kunstnernes faglige, sosiale, økonomiske og ideelle interesser.

Vi viser til statsbudsjettinnspillet vårt, som gikk i fylden på områder av særskilt stor betydning for unge billedkunstnere, men vil med hensyn til budsjettprosessen fokusere på noen hovedpunkter: Kunstnerøkonomi, forbindelser i det frie feltet og hvorfor vi i driftstøttesøknaden vår ber om tilstrekkelige midler til utløse potensialer i driften vår.

UKS stiller seg bak innspillet fra Norske Billedkunstnere (NBK)

*Kap. 320, post Post 75 Tilskudd til kunstscener m.m.

TILTAK: UKS ber om en betydelig oppjustering av driftstilskuddene for de små og mellomstore visningsstedene i 2027. Vi ber om at UKS sitt driftstilskudd økes fra 5 125 000 kroner i 2026 til 5 925 000 kroner i 2027, ikke innregnet midlene til kunstnerhonorarer fra kapittel 337, post 71

Driftsstøtte er et treffsikkert bidrag til eit levande kunst og kulturliv som skaper og legger til rette for kunstopplevelser i heile landet. Eit løft av visningsstedenes økonomi gir positive ringvirkninger. Til forskjell fra museene er vi gratis å besøke, akkurat som bibliotekene.

De små og mellomstore visningsstedene og institusjonene leverer avgjørende bidrag til kunstlivet, særlig gjennom å utvikle og støtte unge talenter og kunstnere under etablering. Tilskuddene til de store institusjonene har økt betydelig gjennom mange år, mens de små og mellomstore visningsstedene har blitt hengende etter. Nøkkelen her er mengdetrening og til det trengs det utstillingsmuligheter. De siste åra har fleire visningsrom skåret ned på årsverk og program. Vi vil understreke både nødvendigheten og effekten av tilskuddene fra regjeringen for å kunne ha langsiktighet og profesjonell drift. Derfor trenger hele feltet et løft.

De siste årene har tilskuddsøkningene vært moderate og ikke stått i forhold til den reelle kostnadsutviklingen i kunst- og kulturfeltet. I 2025 mottok UKS en justering på 3,1 %, mens justeringen i 2026 var 2,5 %. Disse justeringene dekker i liten grad økte utgifter knyttet til lønn, husleie, administrasjon og kuratorisk

arbeid. Dette fører til stor slitasje på staben og vi mister talenter. En økning til 5 925 000 kroner vil gi UKS tilbake et nødvendig økonomisk handlingsrom til å videreføre og styrke vårt arbeid.

*Kap 320, post 72 Kunstnerstipend m.m.

TILTAK: Det bør opprettes 210 nye, faste hjemler som ein start på å bøte på det forskjellskapende gapet mellom kvalifiserte søkere og antallet tilgjengelige stipender. UKS ber komiteen øke kapittel 320, post 72 med 75 millioner kroner.

TILTAK: UKS ber komiteen ha med seg følgende idee: Den nye forskriften for statens kunstnerstipend må revideres omgåedne, med følgende tillegg: Avgangsstudenter fra relevante utdanninger, kan søke etableringsstipend og diversestipend.

Kunstnerstipendene er blant de mest treffsikre virkemidlene i kunstner-økonomien. Arbeidsstipendene går direkte til kunstnere over hele landet innen alle sjangere, og gir økonomisk forutsigbarhet til å kunne fordype og utvikle kunstnerskapet. Kunstnerstipendene gir kunstnerne mulighet til å skape fri kunst av høy kvalitet, og er avgjørende for bred rekruttering til kunstneryrket og at kunstnere skal ha mulighet til å forbli i yrket.

Det er derfor godt å se at regjeringen foreslår en justering av beløpet i stipendene, og noen nye hjemler.

Imidlertid er fem hjemler langt under behovet. I 2025 var tildelingsprosenten for statens kunstnerstipends arbeidsstipender (generelle, yngre, etablerte og seniorer) til billedkunstnere, på 5,3 %. For å sikre alle kvalifiserte søkere en mulighet til å få stipend må det være et mål om at tildelingsgraden ligger på minst 25 %. Et representativt og mangfoldig kunstliv er avhengig av gode rammevilkår.

Når det gjelder det endrede etablerinsstipendet, er UKS sterkt bekymra for konsekvensene. På den eine sida å opne vidt opp i kven som kan søke ordninga, og på den andre avskjere avgangsstudentene fra å kunne søke ei ordning som har hatt til siktemål å gjere overgangen fra studie til profesjonell billedkunstner mulig. Dette ofrer dei aller yngste kunstnerne på breddens alter.

Som vi har spilt inn trenger ordningen ei kraftig opprustning med friske midler, for å svare til utvidningen av relevante søkere. Dei 3,8 millionane regjeringa foreslår er ein start. UKS ber komiteen huske situasjonene og bifalle ei revidering

av forskriften for statens kunstnerstipend. Dette handlar ikke om «rettferdig» fordeling: det er ulike vilkår i de ulike kunstartene

*Kap. 320, post 55 Norsk kulturfond

TILTAK: Dagens rammer samsvarer ikke med aktivitetsnivå og ambisjoner i feltet. UKS ber komiteen om å minst justere kapittel 320, post 55 med 79 millioner kroner. Og gjerne totalt med 501,6 mill i samsvar med det Norsk kulturråd signaliserer at er nødvendig.

Budsjettforslaget gir ingen reell styrking utover prisjustering. Kulturfondets andel av det samlede Kulturbudsjettet har vært synkende over fleire år. Utviklingen får konsekvenser både for publikumstilbudet over heile landet, kunstnernes arbeidsvilkår, små kulturaktørers mulighet til å drive godt og ansvarlig, og for kunstnerisk nyskaping.

UKS er spesielt bekymra for visuell kunsts allerede lave andel i fondet. Vi ber om at det tilføres midler for å styrke arrangørstøtteordningen, øke prosjektstøttepotten, kunstnerassistent og aspirant-ordningene.

UKS ber om en tilførsel av 79 mill. for å dekke det reelle behovet i det visuelle kunstfeltet, og totalt med 501,6 mill i samsvar med det Norsk kulturråd signaliserer at er nødvendig. Gapet mellom det velfunderte kravet og den faktiske bevilgningen syneligger den manglende gjennomføringsevnen til regjeringen til å styrke det frie feltet i hele landet med handling, ikke bare med ord.

*Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger, post 71

Tiltak: Reversere kuttet på 4,2 millioner kroner, og heller øk bevilgningen til 73 millioner kroner i 2027, i tråd med kunstnerorganisasjonenes felles budsjettinnspill. Behold honorarmidla som en øremerket post i statsbudsjettet.

UKS er sjokkerte over forslaget om å pakke midla til kunstnerhonorar inn i den underfinansierte driftsøkonomien til visningsomma. (Som også bør styrkes, se over).

Den viktigste grunnen til at billedkunstnere har markant lavere inntekt enn andre kunstnergrupper, er at vi ikke får betalt for det arbeidet vi utfører i forbindelse med utstillinger. Kunstnerpolitikk og institusjonspolitikk er to ulike kamper for det samme målet: et levende fritt kunstfelt. Honorarmidla må vere øremerka fordi institusjonane nettopp ikkje har midler i dag til å betale kunstnarane.

Det arbeides med prinsipper for rimelig betaling, og å legge honorarmidlene inn i økonomien til dei små og mellomstore visningsrommene, før disse er på plass er i beste fall prematurt. I tillegg vil regjeringen kutte i bevilgningen, fra 23 til 18,8 millioner kroner. Dermed settes en viktig reform for en mer rettferdig kunstnerøkonomi i fare.

*Kap 322, post 50 Kunst i offentilg rom (KORO)

Tiltak: Vi vil be denne komiteen om å ha et særlig fokus på å anarkjenne det faglige premisset, og motstå DFØs forslag om å rasere kompetansemiljøet i KORO.

Avslutningsvis vil vi påpeike kor viktig det er å la vere å fristes til å rasere unike kompetansemiljøer som Kunst i offentlig rom Norge. Dei er bygd opp over (straks) 50 år. Ein må tole kompleksitet med mindre einingar i Kulturdepartementet, istadenfor å la Kulturdirektoratet ese ut og vokse seg større enn det som er teneleg for feltet.

*Kap 322, post 70 Nasjonale kulturbygg

Tiltak: UKS ber komiteen prioritere å behalde Kunstnernes hus på denne ordninga.

UKS er glade og letta over at regjeringa har funne plass til Kunstnernes hus i ordninga for nasjonale kulturbygg. Situasjonen for Kunstnernes Hus er kritisk. Dersom ikke noe gjøres nå, risikerer Norge som nasjon å miste Kunstnernes Hus – både som et levende kunstnerstyrt storstue som kombinerer folkelig apell og formidling med høy kvalitet, og som et unikt arkitektonisk bygg og kulturminne.

Ragnhild Aamås,
styreleder